

การใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ¹

Library Use to Support Teaching by Teachers of the Secondary Schools
under the Bangkok Metropolitan Administration

สุพรรณษา คำหล้า ²

Supansa Kamla

ศุภรชตรา แสนวา ³

Sumattra Saenwa

พวา พันธุ์เมฆา ⁴

Pawa Panmekha

¹ บทความจากวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2517 ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มศว.: Article from Master's thesis in Information Studies, Srinakharinwirot University in academic year 2017, financially supported by the Graduate School of Srinakharinwirot University

² นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Master's degree student in Information Studies, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: sazaa1984@gmail.com

³ ปริญญาเอก, อาจารย์ประจำ โปรแกรมสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Ph.D., Lecturer in Information Studies Program, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: sumattra@g.swu.ac.th

⁴ รองศาสตราจารย์ (อาจารย์พิเศษ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Associate Professor, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: pawa@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน รวมทั้งเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 288 คน โดยวิธีการสุ่มแบบโควตาแบ่งชั้นตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก คือ กำหนดให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ในห้องสมุดเพื่อทำรายงานตามหัวข้อในรายวิชาที่เรียน การเปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้แตกต่างกันในภาพรวมมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนในภาพรวม รายด้าน และรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบความแตกต่างในทั้ง 2 ตัวแปร โดยที่ครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ ศิลปะ และกลุ่มสาระฯ การงานอาชีพและเทคโนโลยีประสบปัญหามากกว่าครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ประสบปัญหามากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 11 ปี

Abstract

The purposes of this research were to examine the effectiveness of library usages and the effectiveness of library usage the problems that may occur in classrooms by secondary school teachers and to compare their use based on variables, learning areas and teaching experience. The samples were two hundred and eighty eight secondary school teachers under the authority of the Bangkok Metropolitan Administration and were selected by the stratified quota sampling method. The instrument of the research were questionnaire and interview. The statistics used for data analysis were percentage, mean score, standard deviation, t-test and F-test.

The findings indicated found that teachers under the Bangkok Metropolitan Administration incorporated library usage in the classroom at a moderate level. Only the sub-facet of making use of library to support doing homework and assignments was rated at high level. The comparison of incorporating the library in to the classroom were related to the variables of learning area and teaching experience. Overall library use by different teachers in different learning areas was statistically significant at a .05 level. And the factor of teachers with different years of teaching experience were found to be statistically insignificant. The problems which occurred in classroom were rated at a moderate level and the comparison of incorporating the library in

to the classroom were related to the variables of learning area and teaching experience that found the difference in two variables is that the teacher in learning areas of Art, Occupations and Technology encountered greater problems than that of teachers in learning area of Foreign Languages and Social Studies Religion and Culture. And teachers who have more than eleven years of teaching experience face more problems than teachers with less than eleven years of teaching experience.

คำสำคัญ: การใช้ห้องสมุด โรงเรียนมัธยมศึกษา ห้องสมุดโรงเรียน ครูมัธยมศึกษา

Keywords: Library usage, Secondary school, School library, Secondary teacher

บทนำ

ห้องสมุดโรงเรียนจัดเป็นแหล่งรวมความรู้สำหรับนักเรียน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ประกอบการเรียนการสอน และเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน จึงมีความจำเป็นต่อนักเรียน ครู ตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียน และส่งเสริมให้แนวความคิดของนักเรียนกว้างขวางขึ้น (Somjit Promthep, 1999, p. 2) ห้องสมุดจึงมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครูในการขยายฐานความรู้เพื่อรองรับการขยายโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนที่มีขึ้นในอนาคต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูกับงานห้องสมุดจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หลีกเลี่ยงกันไม่ได้ เพราะครูต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับบรรณารักษ์เพื่อให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ โดยที่กิจกรรมที่จัดขึ้นมานั้นสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียนและครูผู้สอนต้องมีกลวิธีในการนำนักเรียนเข้าสู่การค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุดไม่ว่าจะเป็นการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าในคาบเรียน การให้นักเรียนเข้าค้นคว้าหาความรู้นอกเวลาเรียนหรือการเข้าใช้บริการยืมคืนหนังสือก็ตาม นอกจากนี้บรรณารักษ์มีหน้าที่ในการจัดบรรยากาศภายในห้องสมุดที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน และจัดกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของห้องสมุดและใช้ประโยชน์จากห้องสมุดในการแสวงหาความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ทำไม่ได้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นห้องสมุดจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ครูและนักเรียนใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยที่ทุกฝ่ายควรประสานความร่วมมือในการยกระดับแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีมาตรฐานและบุคลากรในโรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้เต็มตามศักยภาพ โดยฝ่ายบริหารควรสนับสนุน ผลักดัน กำหนดให้มีนโยบายในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน ทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทที่ต้องมีให้บริการในห้องสมุด

ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ นั่นคือ วัตถุประสงค์ ศักยภาพ (Narongrit Sakdanarong, 1993, pp. 62-63) กล่าวว่า ครูจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ของหลักสูตรให้ถ่องแท้จึงจะสามารถสอนให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร นอกจากนี้แนวการสอนหรือวิธีการสอนครูผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ หลายวิธี เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนได้ผลดี การใช้ห้องสมุดเป็นอีกวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้การสอนและการเรียนประสบผลในทางที่ดี เพราะห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และวิทยาการต่าง ๆ จุดมุ่งหมายของการใช้ห้องสมุดอยู่ที่การให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้หรือข้อมูลด้วยตนเอง วิธีการดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ดีกว่าการรับจากครูเพียงฝ่ายเดียว โดยที่ครูจะต้องกำกับดูแลด้วยความเอาใจใส่ไม่ปล่อยให้เด็กนักเรียนใช้ห้องสมุดหรือศึกษาค้นคว้าโดยไม่มีหลักเกณฑ์ ครูจะต้องกำหนดเรื่อง หัวข้อและความยากง่ายให้กับนักเรียน ถ้าเป็นไปได้ครูต้องประสานแหล่งวิทยากร สืบหาข้อมูลไว้ล่วงหน้า

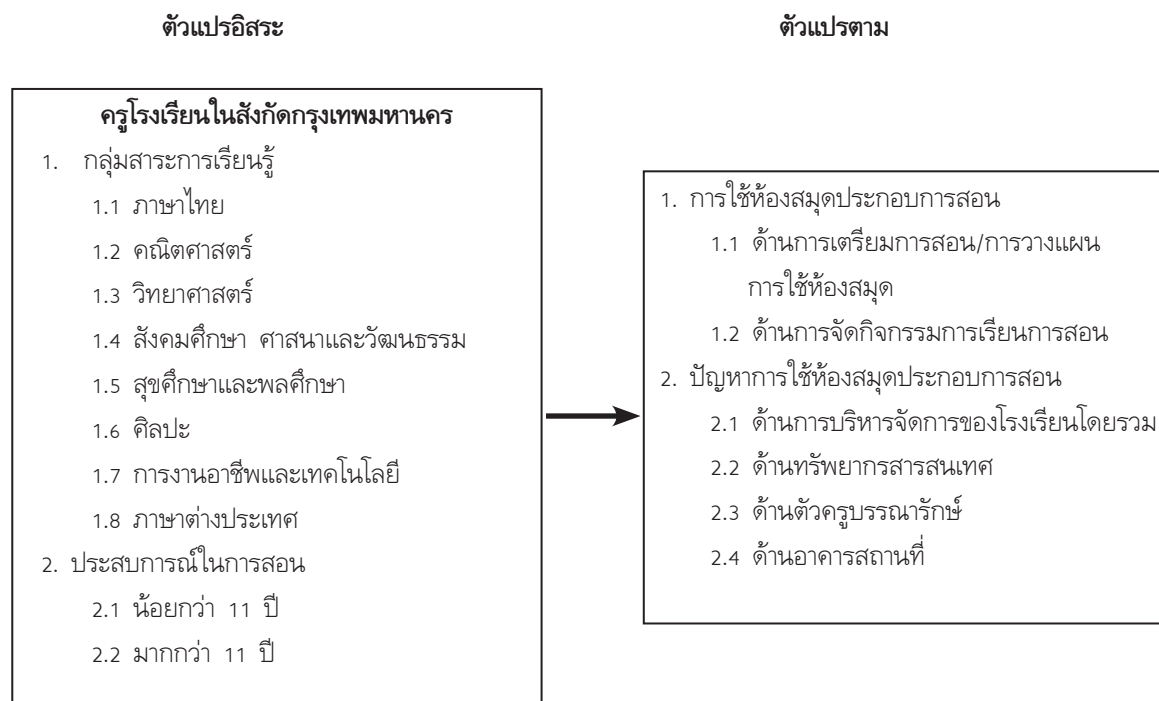
เพื่อเป็นการง่ายและครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูจึงตระหนักถึงคุณค่าของการใช้ห้องสมุด สืบค้นและส่งเสริมรวมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าให้มากที่สุด ดังเช่น ผลการวิจัยของเจย์ (Jay, 1970, abstract) พบว่า ครูไม่ควรสอนนักเรียนเฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรมีเวลาให้สำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกห้องเรียนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษากการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ จึงสนใจที่จะศึกษากการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ว่ามีสภาพการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน และมีปัญหาในการใช้ห้องสมุดอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของห้องสมุด ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้มีเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการ และมีปริมาณเพียงพอรองรับกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของครู ตลอดจนการจัดการบริการสารสนเทศ และกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองการใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนของครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และประสิทธิภาพการสอน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และประสิทธิภาพการสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกันมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกัน
2. ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกัน
3. ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกันมีปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกัน
4. ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดกลาง 2 แห่ง จำนวน 60 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 แห่ง จำนวน 471 คน รวมทั้งสิ้น 531 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามวิธีการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่คัดเลือกจากกลุ่มประชากรข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบโควตาแบ่งชั้น (Quota stratified random sampling) ตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยสุ่มมากลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 4 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 288 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่คัดเลือกจากกลุ่มประชากรข้างต้น 4 โรงเรียน ในทุกกลุ่มสาระฯ จำนวน 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 การใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครู เป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับเช่นกัน

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน จาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ฯ ละ 1 คน จำนวน 64 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha method) โดยตั้งค่าความเที่ยงไว้ไม่น้อยกว่า 0.75 พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การใช้ห้องสมุดประกอบการสอน เท่ากับ 0.948 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน เท่ากับ 0.964 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ แสดงว่าเหมาะสมมีคุณภาพ ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการใช้และปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 340 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 313 ชุด และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ จำนวน 288 ชุด (ร้อยละ 84.70) ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ครูในทุกกลุ่มสาระฯ จำนวน 32 คน จาก 4 โรงเรียน ใช้เวลาโรงเรียนละ 1 วัน

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์การใช้และปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนเป็นรายด้าน รายข้อ และโดยรวม ใช้ค่าสถิติ t-test แบบ Independent sample วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครู จำแนกตามตัวแปรประเภทการการสอน และใช้ค่าสถิติ F-test เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครู จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ กรณีพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบด้วยวิธีของนิวแมน-คูเอลส์ (Newman-Kuels) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาถอดเทปพร้อมกับการตรวจสอบเนื้อหาที่ได้จัดบันทึก ดำเนินการวิเคราะห์ตีความ เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ กับประเด็นที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ แปลความหมาย และสรุปข้อมูลในรูปแบบพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 175 คน (ร้อยละ 60.76) อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 224 คน (ร้อยละ 77.78) มีประสบการณ์การสอน 1-10 ปี จำนวน 216 คน (ร้อยละ 75.00) และสอนอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ จำนวน 32 คน เท่าๆ กัน (ร้อยละ 12.50)

2. การใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูใช้ห้องสมุดด้านการเตรียมการสอน/การวางแผน การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.32$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ($\bar{X} = 3.34$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนในระดับมาก คือ กำหนดให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ในห้องสมุดเพื่อทำรายงานตามหัวข้อในรายวิชาที่เรียน ($\bar{X} = 3.55$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 การใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการเตรียมการสอน/ การวางแผนการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน			
1. วิเคราะห์หลักสูตร และกำหนดเนื้อหาโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า	3.43	0.93	ปานกลาง
2. จัดทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า	3.38	0.92	ปานกลาง
3. ครูใช้ประโยชน์จากเอกสารหลักสูตร คู่มือการสอนที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้ให้บริการ	3.39	0.94	ปานกลาง
4. ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรายวิชาที่สอน	3.42	0.92	ปานกลาง
5. ประสานงานกับครูบรรณารักษ์ เพื่อจัดเตรียมเอกสารหรือหนังสือที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน	3.37	0.95	ปานกลาง
6. ขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในการรวบรวมสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน	3.32	0.90	ปานกลาง
7. ขอความร่วมมือกับบรรณารักษ์จัดนิทรรศการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน	3.25	0.97	ปานกลาง
8. ขอความร่วมมือกับบรรณารักษ์จัดป้ายนิเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน	3.17	0.94	ปานกลาง
9. ขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในการจัดแสดงละคร หรือการแสดงบทบาทสมมุติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน	3.11	0.99	ปานกลาง
10. เสนอรายชื่อหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาของท่านต่อบรรณารักษ์เพื่อจัดซื้อ	3.32	0.94	ปานกลาง
11. ให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด	3.34	0.94	ปานกลาง
รวม	3.32	0.78	ปานกลาง
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า			
12. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด	3.42	1.02	ปานกลาง
13. กำหนดให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ในห้องสมุดเพื่อทำรายงานตามหัวข้อในรายวิชาที่เรียน	3.55	0.93	มาก
14. กำหนดรายชื่อหนังสือในห้องสมุดให้นักเรียน ไปอ่านเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน	3.39	0.89	ปานกลาง
15. กำหนดหัวข้อให้นักเรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมจากทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ เช่น จุลสาร หนังสือพิมพ์ กฤตภาค เป็นต้น	3.47	0.89	ปานกลาง
16. นำหนังสือสารานุกรมที่มีในห้องสมุดมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.30	0.96	ปานกลาง
17. นำหนังสือสารคดีที่มีในห้องสมุดมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	3.27	0.93	ปานกลาง
18. นำหนังสือบันเทิงคดีที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทเรียนที่จะสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	3.22	0.92	ปานกลาง

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
19. ให้นักเรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมจากนิตยสารที่ห้องสมุดจัดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน	3.32	0.98	ปานกลาง
20. ให้นักเรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมจากป้ายนิเทศที่ห้องสมุดจัดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน	3.33	0.95	ปานกลาง
21. บอกรายชื่อวารสารที่มีบทความเกี่ยวกับเรื่องที่สอนให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	3.36	0.95	ปานกลาง
22. นำนักเรียนเข้าใช้สื่อโสตทัศนวัสดุที่ห้องสมุดมีไว้ให้บริการ เช่น สไลด์ วีดิทัศน์ เป็นต้น ที่ตรงกับเนื้อหาที่สอน	3.24	0.99	ปานกลาง
23. นำนักเรียนเข้าใช้สื่อโสตทัศนวัสดุประเภทรูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ลูกโลก ที่ตรงกับเนื้อหาที่สอนที่ห้องสมุดมีไว้ให้บริการ	3.19	0.95	ปานกลาง
24. ใช้บริการสื่อการเรียนการสอนที่มีในห้องสมุดเพื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอน	3.29	1.00	ปานกลาง
25. กำหนดให้นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุด โรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนในรายวิชาที่สอน	3.42	1.41	ปานกลาง
26. ให้นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์จากห้องสมุดเพื่อหาข่าวประจำวันมานำเสนอในชั้นเรียน	3.36	1.00	ปานกลาง
27. จัดทำบัตรกำหนดงานและกำหนดเรื่องที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าระบุชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง หน้าหนังสืออย่างชัดเจน	3.26	0.95	ปานกลาง
28. กำหนดเวลาไว้ในบัตรกำหนดงานให้เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาและระดับชั้นเรียน	3.24	0.94	ปานกลาง
29. มอบหมายงานให้นักเรียนไปอ่านข่าวสารหรือเรื่องราวต่างๆจากหนังสือในห้องสมุด เพื่อมาเล่าให้เพื่อนฟังในชั้นเรียน	3.40	0.95	ปานกลาง
30. ให้นักเรียนยืมหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากห้องสมุดในรายวิชาที่สอนไปอ่านที่บ้าน	3.35	0.94	ปานกลาง
รวม	3.34	0.79	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	3.33	0.76	ปานกลาง

3. การเปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ในการสอน พบว่า ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกันมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 โดยครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ ศิลปะและกลุ่มสาระฯ ภาษาไทย มีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนมากกว่า ครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระฯ วิทยาศาสตร์ ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

4. ปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านเป็นปัญหาระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีปัญหาการใช้อยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น โดยข้อที่มีปัญหาสูงสุดมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป 3 ลำดับแรก ได้แก่ เวลาเรียนของนักเรียนมีมากจนไม่มีเวลาเข้าใช้ห้องสมุดได้อย่างเสรี ($\bar{X} = 3.14$) คอมพิวเตอร์ที่จัดไว้ให้บริการในการสืบค้นอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.14$) และหนังสืออ่านเพิ่มเติมในรายวิชาที่สอนมีน้อย ($\bar{X} = 3.08$) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนโดยรวม			
1. ผู้บริหารไม่ค่อยส่งเสริมกิจการของห้องสมุดเท่าที่ควร	2.54	1.04	ปานกลาง
2. งบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอและไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน	2.78	1.03	ปานกลาง
3. การจัดสรรงบประมาณ เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของครูล่าช้า	2.96	1.03	ปานกลาง
4. ห้องสมุดมีเครื่องมือช่วยการสืบค้น เช่น บัตรรายการ OPAC เป็นต้น ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่	2.89	0.98	ปานกลาง
5. กิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระฯ	2.83	1.06	ปานกลาง
6. เวลาเรียนของนักเรียนมีมากจนไม่มีเวลาเข้าใช้ห้องสมุดได้อย่างเสรี	3.14	1.05	ปานกลาง
รวม	2.86	0.82	ปานกลาง
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ			
7. หนังสือคู่มือครูในรายวิชาที่สอนมีไม่เพียงพอ	2.99	0.97	ปานกลาง
8. หนังสืออ่านเพิ่มเติมในรายวิชาที่สอน มีน้อย	3.08	0.99	ปานกลาง
9. หนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเด็กและเยาวชน มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.03	1.00	ปานกลาง
10. หนังสือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.05	0.96	ปานกลาง
11. วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของครูมีน้อย	2.99	0.92	ปานกลาง
12. วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักเรียนมีน้อย	3.04	0.97	ปานกลาง
13. สื่อโสตทัศนวัสดุที่มีให้บริการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ	3.08	0.98	ปานกลาง
14. สื่อโสตทัศนวัสดุที่มีให้บริการในห้องสมุดมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกลุ่มสาระที่สอน	3.04	0.90	ปานกลาง
15. แผนภาพ/แผนภูมิที่มีให้บริการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอและครอบคลุมตามเนื้อหาที่ใช้สอน	3.05	0.92	ปานกลาง
16. หนังสือที่จัดให้บริการในห้องสมุดมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกลุ่มสาระที่สอน	3.00	0.94	ปานกลาง
17. หนังสือที่จัดให้บริการในห้องสมุดมีเนื้อหาไม่ทันสมัย	2.91	0.86	ปานกลาง
18. หนังสือในห้องสมุดจัดไม่เป็นระบบทำให้ยากต่อการค้นหา	2.70	0.95	ปานกลาง
19. โสตทัศนวัสดุที่มีในห้องสมุดจัดไม่เป็นระบบยากต่อการสืบค้น	2.79	0.94	ปานกลาง
20. คอมพิวเตอร์ที่จัดไว้ให้บริการในการสืบค้นอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ	3.14	1.04	ปานกลาง
21. สภาพรูปเล่มของหนังสือที่ใช้ค้นคว้าประกอบการเรียนการสอนไม่พร้อมใช้งาน	2.87	0.87	ปานกลาง
รวม	2.98	0.76	ปานกลาง
ด้านตัวครูบรรณารักษ์			
22. ครูบรรณารักษ์ขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	2.65	1.05	ปานกลาง
23. จำนวนบุคลากรที่ทำงานห้องสมุดไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนงานที่มี	2.92	1.05	ปานกลาง
24. ครูบรรณารักษ์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับครูผู้สอน	2.50	1.13	ปานกลาง
25. ครูบรรณารักษ์ไม่อำนวยความสะดวกในการให้ศึกษาค้นคว้า	2.53	1.03	ปานกลาง
รวม	2.65	0.91	ปานกลาง
ด้านอาคารสถานที่ห้องสมุด			
26. ขนาดของห้องสมุดไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน	3.05	1.08	ปานกลาง
27. สภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	2.96	1.05	ปานกลาง
28. จำนวนครุภัณฑ์ที่จัดไว้ให้บริการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ	3.02	1.04	ปานกลาง

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
29. มีเสียงรบกวนจากภายนอกเข้ามาในห้องสมุด	2.76	1.02	ปานกลาง
30. ห้องสมุดตั้งอยู่ในบริเวณที่ครูไม่สะดวกในการพานักเรียนเข้าไปทำการเรียนการสอน	2.60	1.09	ปานกลาง
รวม	2.88	0.91	ปานกลาง
รวมทั้งสิ้น	2.90	0.72	ปานกลาง

5. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ตามตัวแปรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และประสบการณ์การสอน พบว่า ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันมีปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

6. ผลจากการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจและได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ดังนี้

6.1 การใช้ห้องสมุดประกอบการสอน

6.1.1 ด้านการเตรียมการสอน การวางแผนการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน การใช้ห้องสมุดของครูในแต่ละกลุ่มสาระฯ เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากเนื้อหาที่มีในแบบเรียนแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปเตรียมการสอน จัดกิจกรรมในห้องเรียน นอกจากนั้นการใช้ห้องสมุดของครูก็เป็นไปเพื่อการค้นคว้าเพื่อทำหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียน วิจัยในชั้นเรียน สื่อการสอน เป็นต้น

6.1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า ส่วนใหญ่ครูในแต่ละกลุ่มสาระฯ จะให้หัวข้อแล้วมอบหมายงานให้นักเรียนไปค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือในห้องสมุด หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตนอกเวลาเรียนหรือในคาบว่าง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนตัวครูจะคอยให้คำแนะนำแหล่งค้นคว้าที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ

6.2 ปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน

6.2.1 ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนโดยรวม ครูบรรณารักษ์มีการบริหารจัดการห้องสมุดให้ครูทุกกลุ่มสาระฯ ได้นำนักเรียนเข้าไปใช้ห้องสมุดด้วยการจัดตารางการใช้ห้องสมุด แต่ด้วยบางเนื้อหาที่มีมากจนเกินไปทำให้ครูไม่สะดวกในการพานักเรียนไปใช้ห้องสมุดในคาบเรียน การจัดสรรเวลาเรียนและเวลาพักที่ไม่ตรงกัน บางครั้งคาบของครูก็ชนกับคาบที่ครูบรรณารักษ์ใช้ห้องสมุดในการจัดการเรียนการสอนทำให้ครูไม่สามารถนำนักเรียนไปใช้ห้องสมุดได้ และในบางโรงเรียนมีนักเรียนหลากหลายวัยทำให้จุดประสงค์ในการใช้ห้องสมุดแตกต่างกันทำให้ครูบางกลุ่มสาระฯ ตัดปัญหาโดยการยืมหนังสือจากห้องสมุดไปใช้สอนบนห้องเรียน

6.2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด เช่น หนังสือ สื่อโสตทัศนวัสดุ เป็นต้น ส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้อง ไม่ครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตรที่โรงเรียนเปิดสอน อาจเนื่องมาจากหนังสือส่วนมากเป็นหนังสือสำหรับเด็กมากกว่าหนังสือเรียน บางส่วนได้รับมาจากการบริจาค หรือการได้รับจัดสรรมาจากสำนักงานการศึกษา ซึ่งหนังสือที่ได้รับความบริจาคหรือหนังสือที่ได้รับการจัดสรรมาไม่เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครู และเครื่องมือสืบค้นที่มีให้บริการในห้องสมุดมียังไม่เพียงพอ บางเครื่องชำรุด

6.2.3 ด้านตัวครูบรรณารักษ์ ครูบรรณารักษ์ในบางโรงเรียนจบไม่ตรงสาขา ไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการห้องสมุดประกอบกับมีภาระในการจัดการเรียนการสอนด้วย จึงทำให้การให้บริการครูในแต่ละกลุ่มสาระฯ ยังไม่ดีเท่าที่ควร

6.2.4 ด้านอาคารสถานที่ห้องสมุด อาคารสถานที่ห้องสมุดโดยรวมมีขนาดคับแคบ อากาศไม่ถ่ายเท

การออกแบบลักษณะของห้องสมุดออกแบบเดียวกันในลักษณะที่บ่งแสง ไฟสลัว จำนวนครุภัณฑ์ที่จัดให้บริการไม่เพียงพอ เนื่องจากรูปแบบ ขนาด จำนวนครุภัณฑ์ที่ถูกกำหนดตายตัว จึงไม่สามารถเพิ่มจำนวนโต๊ะ เก้าอี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา พบผลวิจัยที่เป็นประเด็นน่าสนใจสำหรับการอภิปรายผล ดังนี้

1. การใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะครูฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีทักษะในการสืบค้น และรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ซาตักิจอนันต์ (Wanida Chatkitanan, 1993, pp. 86-91) ที่พบว่า กิจกรรมห้องสมุดที่ครูใช้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ครูต้องพึ่งพาอาศัยวัสดุอุปกรณ์ของห้องสมุดโรงเรียน และส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดโรงเรียนประกอบการเรียนการสอน คือต้องการให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น ห้องสมุดจัดเตรียมสิ่งพิมพ์ไว้ให้บริการ และต้องการฝึกให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กำหนดให้นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนในรายวิชาที่สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ พิชญาคิน (Wanpen Pitchayawasin, 1997, pp. 96-99) ที่พบว่า ครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนให้นักเรียนใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า โดยประสานงานกับครูบรรณารักษ์ ขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรม เช่น การแสดงละคร การจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับรายวิชา เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษามีความสามารถในการจัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ ผูกกับครุมีสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาของตนอยู่แล้ว จึงทำให้ครูมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนตามข้อดังกล่าวน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม ศรีรัตนโยธิน (Chaleom Sriratanayothin, 2007, pp. 74) ที่พบว่า ด้านกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องสมุดมีการดำเนินงานในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและสนับสนุนการค้นคว้าและการทำรายงานแต่ละรายวิชาอยู่ในลำดับต้นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการส่งเสริมการสอนของครู และการค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิรดี อุ่นประเสริฐ (Aphiradee Aunprasert, 2011, pp. 71) ที่พบว่า ครูต้องการความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในการจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้นักเรียนใช้ศึกษาค้นคว้าเป็นอันดับแรก

2. ครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ ศิลปะและกลุ่มสาระฯ ภาษาไทย มีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนมากกว่าครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระฯ วิทยาศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิชาในกลุ่มสาระฯ ศิลปะ และกลุ่มสาระฯ ภาษาไทยมีเนื้อหาในเชิงลึกจึงต้องมีการค้นคว้าข้อมูลจากทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดเพิ่มเติม ผลการวิจัยที่พบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของจารวี ฟักโพธิ์ (Jarawee Fukpo, 2011, pp. 85) ที่ว่า ครูใช้หนังสือที่มีในห้องสมุดเพื่อจัดทำเอกสารประกอบการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาวา วงษ์พรหม (Nawa Wongprom, 1999, pp. 97-98) ที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุด พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดด้านการค้นคว้าวิจัย คือ เพื่อค้นคว้าวิจัย และเพื่อค้นคว้าและเขียนผลงานทางวิชาการ

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันมีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีเวลาในการเข้าใช้ห้องสมุดน้อย อาจเพราะชั่วโมงการสอนของครูมีมากและครูใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นจึงทำให้ไม่จำเป็นต้องไปใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยที่พบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของจารวี ฟักโพธิ์ (Jarawee Fukpo, 2011, pp. 54-61) ที่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระฯ แตกต่างกัน มีปริมาณการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาใน

ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เวลาเรียนของนักเรียนมีมากจนไม่มีเวลาเข้าใช้ห้องสมุดได้อย่างเสรี คอมพิวเตอร์ที่จัดไว้ให้บริการในการสืบค้นอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ และหนังสืออ่านเพิ่มเติมในรายวิชาที่สอนมีน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษาครูต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งเตรียมนักเรียนในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทำให้มีเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนมาก ครูผู้สอนจึงมักจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อให้ทันตามที่หลักสูตรกำหนด นอกจากนี้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมีจำนวนน้อย เก่า และล้าสมัย เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นมีจำนวนไม่เพียงพอ จึงทำให้ครูไม่เข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน ผลวิจัยนี้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงสุดา พิมพ็อง (Duangsuda Pimoung, 2003, pp. 81-84) ที่พบว่า ครูประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดในระดับมาก คือ พื้นที่ของห้องสมุดไม่เพียงพอต่อการให้บริการหลายห้องเรียนในเวลาเดียวกัน สื่อโสตทัศนวัสดุที่มีให้บริการในห้องสมุดมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกลุ่มสาระที่สอน หนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเด็กและเยาวชนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จำนวนครุภัณฑ์ที่จัดไว้ให้บริการในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ และหนังสือที่จัดให้บริการในห้องสมุดมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกลุ่มสาระที่สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ จันทร์าศรี (Jarawan Jantrasri, 1998, pp. 136-139) ที่พบว่า ปัญหาด้านความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรก็เป็นปัญหาที่พบในระดับมากที่สุดเช่นกัน เนื่องมาจาก มีปัญหาด้านงบประมาณที่ได้รับจากทางราชการ จึงไม่สามารถจัดซื้อหนังสือได้ครบและเพียงพอกับความต้องการหรือหนังสือที่มีในห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการบริจาค จึงทำให้ขาดความเหมาะสมไม่สอดคล้องกับหลักสูตร

5. ครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้แตกต่างกันมีปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกัน โดยที่ครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ ศิลปะ และกลุ่มสาระฯ การงานอาชีพและเทคโนโลยีประสบปัญหามากกว่า ครูที่สอนในกลุ่มสาระฯ ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะจำนวนทรัพยากรสารสนเทศในกลุ่มสาระฯ ศิลปะ และกลุ่มสาระฯ การงานอาชีพฯ มีจำนวนน้อย ที่มีอยู่เป็นเล่มเก่าและล้าสมัย จึงทำให้ครูในสองกลุ่มสาระนี้ประสบปัญหามากกว่ากลุ่มสาระฯ อื่น ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของครูกลุ่มสาระฯ ศิลปะ และกลุ่มสาระฯ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ว่าหนังสือในกลุ่มสาระฯ มีน้อย ไม่ทันสมัย และมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมเนื้อหาในรายวิชาที่สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม ศรีรัตนโยธิน (Chaleom Sriratanayothin, 2007, pp. 61) ที่พบว่า การดำเนินงานด้านวัสดุ-ครุภัณฑ์ซึ่งประกอบไปด้วยทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดนั้น ครูกลุ่มสาระฯ การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีความเห็นอยู่ในลำดับกลาง และครูกลุ่มสาระฯ ศิลปะมีความเห็นอยู่ในลำดับท้ายสุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา บุญเรือง (Jintana Boonruang, 2009, pp. 74-75) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุดพบว่า ข้อเสนอแนะลำดับแรก ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือใหม่ วารสาร จุลสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ตลอดจนโสตทัศนวัสดุที่ทันสมัย และดำเนินงานบริหารพบว่า ควรจัดสรรงบประมาณในการซื้อหนังสือซึ่งเป็นปัญหาในลำดับต้นๆ ของห้องสมุด

6. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันมีปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนแตกต่างกัน โดยที่ครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่าประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนมากกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่าเข้าใช้บริการห้องสมุดบ่อยครั้งกว่าจึงทำให้ประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดมากกว่า ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ พิษณุวาทิน (Wanpen Pitchayawasin, 1997, pp. 96-99) คือ ด้านสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน มีปัญหาด้านการขาดงบประมาณสนับสนุนเพื่อจัดหาวัสดุและหนังสือเข้าห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ

1.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักในความสำคัญของวิชาการใช้ห้องสมุดให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา

1.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดงบประมาณในการพัฒนาห้องสมุด จัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูทุกๆ กลุ่มสาระฯ อย่างทั่วถึง และสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือสื่อบันเทิงให้บริการในห้องสมุดอย่างเพียงพอ

1.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดห้องสมุดให้อยู่ในจุดที่ครูสะดวกในการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขนาดของห้องได้สัดส่วนตามจำนวนนักเรียน และมีจำนวนครุภัณฑ์ที่จัดให้บริการมีเพียงพอสำหรับผู้มารับบริการ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1.2.1 ครูควรวางแผนและร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ให้ความร่วมมือ และวางแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนร่วมกัน

1.2.2 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากห้องสมุด โดยที่ครูคอยกำกับดูแล ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ

1.2.3 ครูควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเป็นสมาชิกของห้องสมุดโรงเรียน เพื่อทำความคุ้นเคยในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และการค้นข้อมูลในครั้งต่อไป

1.2.4 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ โดยฝึกทักษะให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักเลือกแหล่งสารสนเทศที่เชื่อถือได้

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับครูบรรณารักษ์

1.3.1 ครูบรรณารักษ์ควรประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ที่มีในห้องสมุด และเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดี คอยเชิญชวนให้ครูและนักเรียนได้รับข่าวสาร กิจกรรมและบริการต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้น

1.3.2 ครูบรรณารักษ์ควรสำรวจความต้องการของครูทุกกลุ่มสาระฯ และความต้องการของนักเรียนในเรื่องของการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ บริการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมและตรงกับความต้องการ

1.3.3 ครูบรรณารักษ์ควรให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการวางแผนการสอน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

1.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1.4.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ครูต้องการให้ห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในแต่ละกลุ่มสาระฯ

1.4.2 ควรศึกษาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศหรือสื่อการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- Aphiradee Aunprasert. (2011). *The utilization of libraries for teaching by teachers of secondary schools in Bangkok Educational Service Area Office 1* (Master's thesis). Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Chaleom Sriratanayothin. (2007). *Library operation perceived by teacher in different learning subject under the Office of Maha Sarakham Educational Service Area Zone II* (Master's thesis). Rajabhat Maha Sarakham University, Maha Sarakham, Thailand. (In Thai)
- Duangstuda Pimoung. (2003). *Teacher-librarian's participation in the instruction process of the secondary school teachers in Khon Kaen Province* (Master's thesis). Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand. (In Thai)
- Jarawee Fukpo. (2011). *Teacher use of library to support teaching and teacher,s attitude toward their library usage in the secondary schools within the Office of Education Area of Bangkok Region 1* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)
- Jaruwan Jantrasri. (1998). *The use of library resources for teaching purpose of elementary school teachers in Amphoe Ban-Phu, Udon Thani Province* (Master's thesis). Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand. (In Thai)
- Jay, H. L. (1970). *Increasing the use of secondary school libraries as a teaching tool* (Doctoral dissertation). New York University, New York.
- Jintana Boonruang. (2009). *Problems and guideline of solutions in performing school library under the Office of Samutprakan Education Service Area 2* (Master's thesis). Burapha University, Chonburi, Thailand. (In Thai)
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.
- Nawa Wongprom. (1999). *Factors related to the library use of secondary school teachers under the Department of General Education in Mukdahan Province* (Master's thesis). Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand. (In Thai)
- Narongrit Sakdanarong. (1993, February). Kan chai hong sa mut pra kob kan sorn pasa thai [Using Thai language teaching library]. *Withayajarn Journal, 91*(2), 62-63. (In Thai)
- Somjit Promthep. (1999). *Hong sa mut rong rian [School library]*. Chiang Mai: Department of Library Science, Faculty of Humanities, Rajabhat Institute Chiang Mai. (In Thai)
- Wanida Chatkitanan. (1993). *Teachers' library using in teaching in large elementary schools whose libraries won outstanding awards* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. (In Thai)

Wanpen Pitchayawasin. (1997). *Use of library for instruction in primary schools under the Office of Phrae Provincial Primary Education* (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand. (In Thai)